

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6CdoR/16/2025
Identifikačné číslo spisu: 0018201942
Dátum vydania rozhodnutia: 26.02.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:0018201942.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého F. A., narodeného XX. T. XXXX, B., J. XX, zastúpeného Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Bratislava, Vázovova 7/A, ako opatrovníkom, matky F. E. A. O., narodenej XX. L. XXXX, B., J. XX, zastúpenej splnomocnenkyňou URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Červeňova 15, IČO: 47 244 895 a otca F. J. A., narodeného XX. L. XXXX, B. B., Z. XX, zastúpeného splnomocnenkyňou Cívik Legal s.r.o., Bratislava - mestská časť Ružinov, Seberíniho 6C, IČO: 54 256 160, o úpravu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode manželstva, vedenej na Mestskom súde Bratislava II pod sp. zn. B5-59P/130/2018, o dovolaní matky a otca proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 25. marca 2025 sp. zn. 12CoP/39/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 25. marca 2025 sp. zn. 12CoP/39/2023 v časti úpravy styku a trov konania a rozsudok bývalého Okresného súdu Bratislava V zo 16. decembra 2020 č. k. 59P/130/2018-503 v časti úpravy styku a trov konania z r u š u j e a v e c v r a c i a Mestskému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. decembra 2020 č. k. 59P/130/2018-503 I. manželstvo rodičov maloletého rozviedol, II. maloletého zveril do osobnej starostlivosti matky, III. rozhodol, že zastupovať maloletého a spravovať jeho majetok budú obaja rodičia, IV. uložil otcovi povinnosť prispievať na výživu maloletého sumou 300 eur mesačne, V. upravil styk otca s maloletým tak, že otec má právo stretávať sa s maloletým v bežnom roku s výnimkou sviatkov a prázdnin každý kalendárny týždeň v utorok od 15.30 hod. do 18.30 hod. a v párnom kalendárnom týždni od soboty od 9.00 hod. do nedele do 18.00 hod.; počas Veľkonočných sviatkov v každom nepárnom kalendárnom roku od Veľkonočného piatka od 9.00 hod. do nedele do 18.00 hod.; počas letných prázdnin od 1. júla od 9.00 hod. do 7. júla do 18.00 hod. a od 8. augusta od 9.00 hod. do 13. augusta do 18.00 hod. s tým, že v čase od 16. júla do 31. júla a od 24. augusta bude vykonávaný styk otca s maloletým ako počas bežného roku; počas Vianočných sviatkov v každom nepárnom kalendárnom roku od 23. decembra od 9.00 hod. do 26. decembra do 18.00 hod. a v párnom kalendárnom roku od 30. decembra od 9.00 hod. do 2. januára nasledujúceho roku do 18.00 hod.; otec

si maloletého prevezme a po ukončení styku odovzdá v mieste bydliska matky, ktorá je povinná maloletého na styk riadne pripraviť a otcovi ho v určenom čase odovzdať; matka umožní otcovi primeraný styk s maloletým aj prostredníctvom videohovorov a telefonických hovorov, VI. žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie vo vzťahu k výroku V. o úprave styku otca s maloletým F. (ktorý je predmetom dovolacieho konania) právne odôvodnil ustanoveniami § 24 ods. 4 a § 25 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“). Vecne dôvodil, že rodičia sa nevedeli dohodnúť na styku otca s maloletým; na ich návrh nariadil znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia dospelých a klinická psychológia detí, F. F. B., a vychádzajúc zo záverov jeho znaleckého posudku č. 32/2019 zo 7. júna 2019 konštatoval, že v záujme maloletého je vytvorenie pravidelného režimu stretávania sa s otcom aj s prespaním v domácom prostredí otca na udržanie citových väzieb maloletého aj k ďalším členom rodiny z otcovej strany. Pre prítomnosť matky v rámci realizácie styku maloletého s otcom nevidel dôvod, nakoľko nebolo preukázané, že otec by bol nositeľom takých negatívnych charakterových vlastností, ktoré by mali zlý vplyv na formovanie osobnosti maloletého. Neuronálna forma motorickej neuropatie diagnostikovaná u otca ho nijak značne nelimituje pri zabezpečení starostlivosti o maloletého. Súd prvej inštancie poukázal aj na diagnostikovaný Aspergerov syndróm u maloletého. Na matkou predložený súkromný znalecký posudok č. 32/2020 z 18. novembra 2020 vyhotovený znalcom X. A. A., X. neprihliadol, a to z dôvodu nedostatočnej objektívnosti bez súčasného vyšetrenia otca a posúdenia priamej interakcie maloletého s otcom. Nevyhovelo ani návrhu matky na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku majúce za to, že závery znaleckého dokazovania uskutočneného v konaní predstavujú dostatočný podklad pre kvalifikované rozhodnutie vo veci. Rozhodnutie o trovách prvoinštančného konania právne odôvodnil ustanovením § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie otca aj matky rozsudkom z 25. marca 2025 sp. zn. 12CoP/39/2023 rozsudok súdu prvej inštancie I. v časti zverenia maloletého do osobnej starostlivosti matky a v časti zastupovania maloletého a spravovania jeho majetku oboma rodičmi potvrdil podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), II. v časti výživného podľa § 388 CSP zmenil tak, že otca zaviazal platiť výživné na maloletého za obdobie od 17. marca 2021 do 31. decembra 2022 v sume 290 eur mesačne, za obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v sume 220 eur mesačne a za obdobie od 1. januára 2024 naďalej v sume 390 eur mesačne; výživné je od 1. apríla 2025 otec maloletého povinný platiť vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám matky maloletého; nedoplatok na zročnom výživnom za obdobie od 17. marca 2021 do 31. marca 2025 vo výške 180 eur je otec povinný zaplatiť k rukám matky do troch dní, III. v časti úpravy styku otca s maloletým podľa § 388 CSP zmenil tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým v každom nepárnom kalendárnom týždni v stredu v čase od 15.30 hod. do 18.30 hod. a v každom párnom kalendárnom týždni v sobotu v čase od 9.30 hod. do 17.30 hod., počas Veľkonočných sviatkov každú Veľkonočnú sobotu v čase od 9.30 hod. do 17.30 hod., počas vianočných sviatkov každý prvý sviatok vianočný v čase od 9.30 hod. do 17.30 hod. a nad rámec bežného styku počas roka počas letných prázdnin aj v každom párnom týždni v piatok v čase od 9.30 hod. do 17.30 hod.; otec si maloletého prevezme a po ukončení styku odovzdá v mieste bydliska matky, ktorá je povinná maloletého na styk riadne pripraviť a otcovi ho v určenom čase odovzdať, IV. o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu. Poukázal na to, že po rozhodnutí súdu prvej inštancie bol maloletý v marci 2021 uznaný za osobu s ťažkým zdravotným postihnutím s mierou funkčnej poruchy 60 %. V čase podania odvolania bol na jeho prejednanie funkčne príslušný Krajský súd v Bratislave, ktorý uznesením z 28. júla 2022 sp. zn. 11CoP/163/2021 ustanovil znalca F. F. B. na vypracovanie dopĺňajúceho znaleckého posudku k znaleckému posudku č. 32/2019. Dňa 23. februára 2023 absolvovala matka u znalca psychologické vyšetrenie; maloletý vyšetrený nebol, nakoľko sa na žiaden stanovený termín nedostavil z dôvodu nevyhovujúceho zdravotného stavu. Matke bola v tejto súvislosti uložená aj poriadková pokuta. Účinnosťou zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov sa od 1. júna 2023 na rozhodnutie o podaných odvolaniach stal funkčne príslušným Krajský súd v Trnave, na ktorom pokračovalo odvolacie

konanie a ktorý po oznámení znalca F. F. B., že nezrealizoval psychologické vyšetrenie maloletého ani jeho pozorovanie v prítomnosti každého z rodičov, keďže tomu bránili dôvody na strane matky (ktorá namietala nekompetentnosť znalca a oznámila, že sa ďalšieho súdnoznaleckého dokazovania s maloletým nezúčastní), listom z 9. apríla 2024 oznámil matke, že trvá na vypracovaní doplnenia znaleckého posudku F. F. B., nevyhovuje jej žiadosti o nariadenie znaleckého dokazovania znalcom z odvetvia psychiatria a vyzval ju, aby ustanovenému znalcovi poskytla potrebnú súčinnosť. Znalec F. F. B. 13. mája 2024 odvolaciemu súdu oznámil, že z dôvodu pokračujúcej nespolupráce matky nemôže znalecký posudok vypracovať. Na pojednávaní 18. februára 2025 odvolací súd vyhlásil uznesenie, ktorým zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. júla 2022 sp. zn. 11CoP/163/2021 o nariadení znaleckého dokazovania, keď mal za to, že v danom štádiu konania toto nie je potrebné pre rozhodnutie vo veci aj vzhľadom na postoj matky, spôsobeným prierahom a nedostaveniu sa k znalcovi napriek výzve a pokute súdu. Odvolací súd vykonal výsluch maloletého bez prítomnosti rodičov, len v prítomnosti opatrovníka a klinickej psychologičky F. X., X., ktorej prítomnosť navrhla matka. Nakoľko si maloletý neprial, aby bol obsah rozhovoru zverejnený, odvolací súd na pojednávaní iba stručne oboznámil jeho obsah; zároveň konštatoval, že zisťovanie názoru maloletých detí v neprítomnosti rodičov bez následného sprístupnenia zvukového záznamu je bežnou aplikačnou praxou a takýto postup nemožno zásadne považovať za odňatie možnosti konať pred súdom, rodičov tým nevylúčil z realizácie žiadneho procesného práva, ktoré im CMP priznáva. Vo vzťahu k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie o úprave styku otca s maloletým odvolací súd konštatoval, že nateraz nebolo vhodné upravovať styk aj s prespaním, a to najmä z dôvodu, že maloletý sa s otcom už vyše roka nestretáva. Maloletý síce bol ochotný prespať u otca jednu, maximálne dve noci, avšak vzhľadom na Aspergerov syndróm, ktorým maloletý trpí a pri ktorom možno len ťažko predpokladať reakcie dieťaťa na novú situáciu, prespanie maloletého u otca nepovažoval za vhodné a v súlade s najlepším záujmom maloletého. Odvolací súd nepovažoval za potrebné, aby sa styk otca s maloletým realizoval v prítomnosti matky. Aspergerov syndróm (diagnostikovaný u maloletého) nie je prekážkou pre stretávanie sa s otcom bez prítomnosti matky. Prihliadal aj na správu kolízneho opatrovníka zo 4. júla 2022 o priebehu styku otca s maloletým uskutočneného 15. júna 2022 za prítomnosti kolízneho opatrovníka i matky, z ktorej vyplynulo, že maloletý veľmi spontánne (a pozitívne) reagoval na otca aj otcovu matku. Zohľadnil aj názor maloletého, ktorý súhlasil so stretávaním sa s otcom bez prítomnosti matky. Pokiaľ matka nevyhnutnosť svojej prítomnosti zdôvodňovala aj udalosťou zo 7. októbra 2023, kedy sa mala stará matka z otcovej strany vo vzťahu k maloletému dopustiť nevhodného správania pri návšteve toalety, odvolací súd uvedené nepovažoval za dôvod pre nariadenie prítomnosti matky na stretnutiach; poukázal tiež na závery trestného konania, keď trestné oznámenie matky bolo odmietnuté. Ani zdravotný stav otca nepovažoval za dôvod pre prítomnosť matky pri styku otca s maloletým; otec síce trpí neuronálnou formou motorickej neuropatie, avšak pravidelne sa zúčastňuje vyšetrení u neurologičky, ktorá konštatovala, že stav otca je dlhodobo stabilizovaný bez progresie a zmeny. Vzhľadom na takto konštatovaný stabilizovaný zdravotný stav otca vychádzal odvolací súd aj zo záverov znaleckého posudku F. F. B. č. 32/2019, že otec z psychologického hľadiska nie je svojim zdravotným stavom významne limitovaný pri zabezpečovaní starostlivosti o maloletého, vrátane osobného kontaktu s maloletým. Nakoľko obsah spisu vrátane výsluchu maloletého bol dostatočným podkladom pre rozhodnutie o úprave styku otca s maloletým, nebolo potrebné vykonať ďalšie dôkazy, ktoré matka v priebehu odvolacieho konania navrhovala. Rozhodnutie o trovách konania právne odôvodnil ustanovením § 52 CMP a vecne tým, že neboli zistené dôvody pre aplikáciu výnimky z tohto ustanovenia.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie otec (ďalej aj len „dovolateľ“) aj matka (ďalej aj len „dovolateľka“), a to proti výroku III. rozsudku odvolacieho súdu (úprava styku otca s maloletým).

4. Matka dovolanie (vrátane jeho doplnenia) odôvodnila ustanovením § 420 písm. f) CSP, t. j. že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu

súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhla odložiť vykonateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v napadnutom výroku. Napadnuté rozhodnutie považovala za vecne a právne nesprávne, založené na nedostatočne zistenom skutkovom stave veci, zmätočné a vydané na základe nesprávneho právneho posúdenia, bez snahy napraviť procesné pochybenia súdu prvej inštancie týkajúce sa nevykonania navrhovaných dôkazov, bez náležitého odôvodnenia prevzatím právnej argumentácie súdu prvej inštancie bez vysporiadania sa s podstatnými námietkami matky. Namietala, že znalecký posudok bol vyhotovený nepríslušným znalcom v zmysle prílohy č. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 228/2018 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pretože F. F. B. nebol v roku 2019 zapísaný ako znalec pre odvetvie 340300 - poradenská psychológia (zapísaný bol až 13. marca 2020). V čase vyhotovenia posudku bol iba znalcom pre odvetvie klinická psychológia. Nielen že odvolací súd vychádzal zo znaleckého posudku, ktorý bol starý šesť rokov, ale navyše išlo o znalecký posudok vyhotovený znalcom nespôsobilým podať potrebný znalecký posudok. Odvolací súd tiež neodôvodnil nevykonanie dôkazov - videozáznamov predložených 24. marca 2025, kde je zaznamenaná konverzácia matky s maloletým o tom ako vníma ju, otcu a starú matku, a 13 čestných vyhlásení, kde jednotlivci z okolia matky uvádzajú ako vnímajú matku a jej starostlivosť o maloletého. Nevysporiadal sa s návrhom na oboznámenie sa so zvukovou nahrávkou o výsluchu maloletého v trvaní cca 1 hodiny, ktorú odvolací súd zhrnul len do troch viet, pričom právny zástupca žiadal, aby súd zreprodukoval v rozsahu 10-15 minút, čo maloletý presne hovoril. Maloletý pritom odmieta styk s otcom za prítomnosti starej matky a zároveň vyžaduje prítomnosť matky. Odvolací súd odmietol vykonať znalecké dokazovanie a sám hodnotil zdravotný stav maloletého postihnutého Aspergerovým syndrómom napriek tomu, že nemal dostatočné odborné vzdelanie. Po realizovaných stretnutiach bez prítomnosti matky a v prítomnosti starej matky bolo pritom u maloletého nutné nasadiť lieky na upokojenie. Namietala zmätočnosť v postupe odvolacieho súdu, ktorý na jednej strane spomína § 38 CMP, no na druhej strane hovorí o výsluchu maloletého; podľa právnej doktríny je totiž potrebné odlišovať výsluch maloletého podľa § 195 a § 196 CSP a zisťovanie názoru maloletého dieťaťa podľa § 38 CMP. Tento rozpor je zároveň aj nesprávnym právnym posúdením. Neexistuje tiež žiaden zákonný dôvod, pre ktorý by malo byť matke odopreté oboznámenie sa s nahrávkou z výsluchu maloletého. Ustanovenie § 38 CMP umožňuje síce zisťovanie názoru maloletého bez prítomnosti iných osôb, avšak neuvádza, že by následne záznam z tohto zisťovania nemohol byť sprístupnený účastníkom konania (a to aspoň formou prerozprávania otázok a odpovedí). Tieto otázky nie sú v rozhodovacej súdnej praxi riešené, rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 4Cdo/136/2008 (publikované ako R 34/2014) túto otázku nerieši, nevenuje sa tomu, či k odňatiu možnosti konať pred súdom nedochádza následným nezverejnením záznamu, resp. obsahu zisťovania názoru maloletého alebo neumožnením rodičovi položiť otázku maloletému (ak by mohol byť rodič prítomný napríklad vo vedľajšej miestnosti). Ak by išlo o výsluch podľa § 195 a § 196 CSP, vyvstávajú otázky, či za zachovania zásad CMP je súdu umožnené nesprístupniť obsah procesného úkonu účastníkom. Matka sa nestotožnila s vyjadrením odvolacieho súdu, že maloletý si neprial zverejnenie obsahu rozhovoru, pretože maloletý tvrdí, že nič také nepovedal; rovnako to tvrdí aj F. X.. Vo vzťahu k namietanému právnemu posúdeniu formulovala matka tri dovolacie otázky: 1/ či odvolací súd je oprávnený samostatne vypočuť maloletého bez prítomnosti rodičov a ich právnych zástupcov tak, že ani následne ich neoboznami s obsahom výpovede maloletého, 2/ či odvolací súd je oprávnený nezverejniť celý obsah výsluchu maloletého vykonaného bez prítomnosti rodičov a ich právnych zástupcov, aj keď matka a jej právny zástupca chceli byť prítomní na tomto výsluchu, eventuálne ho chceli sledovať prostredníctvom videokonferencie, 3/ na základe čoho tak odvolací súd postupoval (ak tu nejde o žiadnu utajovanú skutočnosť či povinnosť mlčanlivosti) a či tento postup je v súlade s princípom rovnosti strán, rovnosti zbraní a s právom na spravodlivý proces a s právom poznať, prečo odvolací súd rozhodol ako rozhodol a prečo maloletý aj matka musia rešpektovať styk maloletého s otcom bez prítomnosti matky, keď maloletý na nahrávke reálne povedal, že s otcom chce stretnutie maximálne jedenkrát do mesiaca a za prítomnosti matky.

5. Otec dovolanie odôvodnil ustanovením § 420 písm. f) CSP, t. j. že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na

ďalšie konanie. Namietal, že mu nebolo umožnené predniesť záverečnú reč na pojednávaní pred odvolacím súdom, pričom toto právo bolo umožnené matke aj jej právnomu zástupcovi. Odvolací súd tým porušil princíp rovnosti zbraní aj právo na spravodlivý proces. Namietal tiež nedoručenie podania matky z 24. marca 2025 (vrátane dvoch videí), aby sa k nim mohol vyjadriť. Záver odvolacieho súdu ohľadne zmeny úpravy styku s maloletým je vzhľadom na vykonané dôkazy neudržateľný a v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa, a to bez náležitého odôvodnenia. V znaleckom posudku odporúčal znalec F. B. stretávanie aj s prespaním v domácom prostredí otca, rovnako sa k tomu pripojila aj kolízna opatrovníčka; tieto názory odvolací súd vôbec nezohľadnil. Aj maloletý pritom uviedol, že nemá problém s prespaním. Matka mu neumožňovala styk s maloletým (nerešpektujúc rozhodnutie súdu) a táto skutočnosť má byť prekážkou pre prespávanie maloletého u otca, a to bez riadneho odôvodnenia tohto záveru odvolacím súdom.

6. Otec vo vyjadrení k dovolaniu matky označil jej tvrdenia za zavádzajúce a účelové, navrhol nevyhovieť jej návrhu na odklad vykonateľnosti rozhodnutia, zotrval na svojom dovolacom návrhu.

7. Matka vo vyjadrení k dovolaniu otca nesúhlasila s jeho tvrdeniami a navrhla dovolanie otca zamietnuť; zotrvala na svojom dovolacom návrhu.

8. Opatrovník sa nestotožnil s dovolaním matky a stotožnil sa s dovolaním otca.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolania podali účastníci konania v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) za splnenia tiež podmienok ich zastúpenia a spísania ich dovolaní v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že obe dovolania sú prípustné a dôvodné.

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom vytýkaná tzv. zmätočnosťná vada (§ 431 ods. 1 CSP) a dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP); v prípade dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 CSP je potom dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP) a dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Účastníci konania vyvodzovali prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP (otec aj matka) a z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP (matka). Dovolací súd, vychádzajúc z konštrukcie dovolacieho konania v podmienkach aktuálnej právnej úpravy civilného sporového procesu a tiež z ostatného záveru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP (v tejto súvislosti porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018), preto pristúpil ku skúmaniu existencie dovolacích dôvodov (a tiež dôvodov prípustnosti dovolania), uplatnených dovolaním v tejto veci, podľa chronológie priradenej im ustanoveniami zákona, ktorého sú súčasťou.

13. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Otec v dovolaní namietal, že mu nebol poskytnutý priestor na záverečnú reč v rámci pojednávania pred odvolacím súdom.

16. Podľa § 182 CSP ak súd pojednávanie neodročí, pred jeho skončením vyzve strany, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Ak po vyjadrení strán súd nepovažuje za potrebné vykonať ďalšie dôkazy, uznesením vyhlási dokazovanie za skončené.

17. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

18. Postup súdu prvej inštancie je na pojednávaní z hľadiska procesnej aktivity sporových strán/účastníkov konania zavŕšený prednesením záverečných rečí. Z ust. § 182 CSP vyplýva jednak procesná povinnosť súdu vyzvať sporové strany/účastníkov konania na zhrnutie ich návrhov a vyjadrenie sa k dokazovaniu i právnej stránke veci, jednak tomu zodpovedajúce procesné oprávnenie strán/účastníkov konania na „záverečnú reč“. V nej môžu sporové strany/účastníci konania (ich zástupcovia) zhrnúť svoje návrhy, vyjadriť svoj názor na vykonané dokazovanie z hľadiska jeho úplnosti, zákonnosti a hodnotenia jednotlivých dôkazov. Vyjadriť sa môžu tak k skutkovej ako aj právnej stránke veci (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/12/2021).

19. Zo zápisnice odvolacieho súdu z pojednávania z 25. marca 2025 (č. l. 2805 a nasl. spisu), na ktorom došlo k vyhláseniu napadnutého rozhodnutia vyplýva, že pred vyhlásením dokazovania za skončené boli všetci účastníci konania a ich zástupcovia vyzvaní na záverečné reči s výnimkou otca (pozn. ak by otec vyzvaný bol, resp. ak by priestor na záverečnú reč dostal a nevyužil by ho, bol by o tejto skutočnosti v zápisnici záznam, čo však v danom prípade nie je).

20. Výkon práva záverečnej reči je v individuálnej dispozícii oprávnenej osoby. Stranu a jej zástupcu súd na záverečný prednes na pojednávaní iba vyzýva, nemôže ich k tomuto úkonu žiadnym spôsobom nútiť ani podmieňovať skončenie dokazovania alebo pojednávania riadne prednesenou záverečnou rečou. Záverečná reč môže spočívať aj v tom, že strana alebo jej zástupca iba odkáže na obsah svojich doterajších písomných podaní a prednesov a prípadne zdôrazní svoj konečný procesný návrh. Upretie, resp. odňatie práva sporovej strany predniesť pred skončením dokazovania záverečnú reč predstavuje zásah do jej základného práva na súdnu ochranu podľa § 46 ods. 1 Ústavy SR, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a do princípu rovnosti strán v zmysle čl. 6 ods. 1 CSP (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, 728 - 731).

21. Z vyššie uvedeného možno vyvodiť, že v prípade, keď odvolací súd nevyzval otca na záverečnú reč (pozn.: matka aj jej právny zástupca sa v závere vyjadrili), t. j. v danom prípade nedostal reálne priestor na záverečnú reč, bez ohľadu na to, že tento dostal otcov právny zástupca, došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

22. Obaja rodičia nesúhlasili s úpravou styku otca s maloletým dieťaťom (matka žiadala styk za jej prítomnosti a bez prespatia a otec žiadal upraviť styk i s prespatím, bez prítomnosti matky), preto dovolacie námietky rodičov najvyšší súd posudzoval v tomto smere spoločne.

23. Konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti je jedným z konaní, ktoré teória procesného práva, a z nej vychádzajúca dlhoročná (teda už aj patrične ustálená) rozhodovacia prax súdov a od roku

2016 aj osobitná legislatívna úprava v samostatnom zákone (CMP) zaraďuje do skupiny mimosporových (alebo tiež nesporových) konaní. Tieto konania sa vyznačujú viacerými špecifikami (v porovnaní s pravidlami vlastnými sporovému procesu odlišnosťami). Ich účelom (alebo - matematicky - spoločným menovateľom) je záujem na zvýšenej ochrane záujmov tých osôb, o ktorých právach a právom chránených záujmoch sa primárne koná (tu maloleté dieťa). Okrem možnosti začatia konania aj bez návrhu, nedostatku viazanosti súdu návrhom (ak konanie začalo na jeho základe), obmedzení navrhovateľa v dispozícii s návrhom a ďalších osobitných podmienok konania, potom tým, čo je tu z pohľadu dosiahnutia zákonodarcom vytýčeného cieľa najdôležitejším, je založenie konania ako celku na teoretickom princípe materiálnej (nielen formálnej) pravdy, ktorého vyjadrením je zakotvenie povinnosti súdu zistiť skutočný stav veci (nie skutkový stav). Akokoľvek je ambícia spoznať realitu evidentne skôr cieľom, ku ktorému sa možno (podľa okolností a spravidla úmerne záujmu zúčastnených na riadnom objasnení skutočností významných pre rozhodnutie) buď viac alebo menej priblížiť, rozdiel oproti sporovému procesu je tu zjavný a prejavuje sa predovšetkým v procese dokazovania, v ktorom súd nie je len istým arbitrom nad stranami nesúcimi bremená tvrdení a dôkazov a tiež z ich unesenia (či neunesenia) plynúcu zodpovednosť za výsledok sporu, ale v rámci obstarávania podkladov pre rozhodnutie má povinnosť aktívnejšieho prístupu a takto i zvýšenú ingerenciu aj navzdory prípadnej pasivite účastníkov, vrátane trvania ním na dokazovaní až do času, v ktorom povinnosť zistiť skutočný stav veci pôjde objektívne považovať za splnenú (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6CdoR/7/2024).

24. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie pri úprave styku vychádzal zo znaleckého posudku vypracovaného súdnym znalcom z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia dospelých a klinická psychológia detí, F.. F. B. č. 32/2019 zo 7. júna 2019. Súd prvej inštancie poukázal aj na 10. decembra 2020 diagnostikovaný Aspergerov syndróm u maloletého. Na matkou predložený súkromný znalecký posudok č. 32/2020 z 18. novembra 2020 vyhotovený (podľa nej príslušným) znalcom X.. A. A., X.. neprihliadol, a to z dôvodu nedostatočnej objektívnosti (keďže súčasne nebol vyšetrený otec a nebola posúdená priama interakcia maloletého s otcom). Nevyhovel návrhu matky na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku majúc za to, že závery znaleckého dokazovania uskutočneného v konaní predstavujú dostatočný podklad pre kvalifikované rozhodnutie vo veci. Súd prvej inštancie rozhodol 16. decembra 2020.

25. Odvolací súd s výrazným časovým odstupom 25. marca 2025 rozhodoval o odvolaniach rodičov (pričom bolo bez významu, že tento bol zapríčinený i zmenou predpisov o organizácii súdov) a pri rozhodnutí o úprave styku vychádzal podľa odôvodnenia jeho rozhodnutia z obsahu spisu vrátane výsluchu maloletého. Uvedené považoval za dostatočný podklad pre rozhodnutie o úprave styku otca s maloletým a nepovažoval za potrebné vykonať ďalšie dôkazy (hoci tu bola snaha o vypracovanie nového znaleckého posudku i zo strany súdu, od čoho bolo očividne neskôr upustené).

26. Je potrebné konštatovať, že bez toho, aby nižšie súdy zohľadnili relevantným spôsobom diagnózu maloletého dieťaťa, je akékoľvek rozhodnutie o úprave styku predčasné. Za nedostatočný a neurčitý je potrebné považovať záver odvolacieho súdu o tom, že vychádzal z obsahu spisu (bez bližšej konkretizácie) a výsluchu maloletého.

27. Podľa jedného zo základných princípov mimosporového procesu (čl. 4 CMP), ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho „najlepšom záujme“. Inými slovami, objektívnym explicitne stanoveným zákonným kritériom pre rozhodnutie vo veci maloletého je „záujem maloletého dieťaťa“, čo korešponduje s podstatou a účelom základného práva maloletého dieťaťa na rodičovskú výchovu a starostlivosť a tomuto právu zodpovedajúcemu základnému právu obidvoch rodičov na výchovu a starostlivosť o svoje dieťa. Obsah týchto práv je homogenizovaný nielen v práve, ale súčasne aj v povinnosti na sústavnú starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj dieťaťa. Súd musí záujem maloletého dieťaťa vyhodnocovať a zdôvodniť nielen mechanicky a formálne, ale s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vyhodnotenie a zdôvodnenie najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa pokiaľ ide o úpravu styku

absentuje, čo vedie k záveru o svojvoľnosti rozsudku (v napadnutej časti o úprave styku) nielen odvolacieho súdu.

29. Vyššie uvedené nedostatky odôvodnenia nižších súdov majú za následok porušenie práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP], a to vo vzťahu k obom dovolateľom.

30. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť (pozn.: vzhľadom na predmetný zistený nedostatok sa dovolací súd nezaoberal už ani ďalšími námietkami dovolateľov vo vzťahu k tejto vade zmätočnosti). Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa pritom do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015) a na tom zotrúva rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017).

31. Pre úplnosť dovolací súd dáva do pozornosti nižším súdom vo vzťahu k znalcom rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/10/2022 (na ktoré nadviazali i iné rozhodnutia), podľa ktorého psychológ z oblasti klinickej psychológie je prípustný i pre úpravu styku vo vzťahu k maloletému dieťaťu. Tu však v následnom konaní bude potrebné reflektovať aj na novú právnu úpravu v predmetnej oblasti (jún 2023), keď právna úprava v súčasnosti výslovne vymedzila, že znalec zapísaný v odvetví 34 01 00 - Klinická psychológia detí - nie je príslušný na skúmanie stability budúceho výchovného prostredia, vývinových potrieb, citových väzieb, manipulácie maloletých a rodinných konfliktov v konaniach vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností a styku s maloletými.

32. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie v napadnutej časti a v súvisiacom výroku o trovách konania a vec vrátil súdu prvej inštancie (teraz Mestský súd Bratislava II) na ďalšie konanie, lebo nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu [§ 449 ods. 1 a 2 v spojení s § 450 CSP a ust. § 24 písm. e) a § 471c CSP].

33. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

34. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou predchádzajúcou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.